

VALTION IT-JOHTORYHMÄ

Aika **29.4.2010 klo 14.30-16.30**
Paikka VM, Alekski 36 A, nh. Maaherra

Osallistujat:

Turunen Juhani	alivaltiosihteeri	valtiovarainministeriö	puheenjohtaja
Aho Matti	osastopäällikkö	maa- ja metsätalousministeriö	jäsen
Korhonen J. Kalle	alivaltiosihteeri	työ- ja elinkeinoministeriö	jäsen
Koski Jaana	ylivohtaja	sosiaali- ja terveysministeriö	jäsen
Mattlin Håkan	ylivohtaja	opetusministeriö	jäsen
Rainio Riitta	hallintojohtaja	ympäristöministeriö	jäsen
Siponen Aki	tietohallintojohtaja	puolustusministeriö	jäsen
Uusikartano Ari	tietohallintojohtaja	ulkoasiainministeriö	jäsen
Viljanen Ritva	kansliapäällikkö	sisäasiainministeriö	jäsen
Benson Yrjö	valtion IT-johtaja	valtiovarainministeriö	sihteeri
Viitala Marja-Leena	projektisihteeri	valtiovarainministeriö	sihteeri

Asiantuntijat:

Terho Arja	neuvotteleva virkamies	valtiovarainministeriö
Uusitalo Jukka	neuvotteleva virkamies	valtiovarainministeriö
Vasiljeff Miliza	hallitusneuvos	valtiovarainministeriö

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja kävi asialistan läpi.

2 Edellisen pöytäkirjan (22.3.2010) hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3 Valmisteilla oleva julkisen hallinnon IT-toiminnan ohjausta koskeva laki, Miliza Vasiljeff

Miliza Vasiljeff kertoi työryhmässä tapahtuvasta valmistelusta.. Lainsäädännölle on ollut poliittinen tilaus, mm. eduskunnalta ja hallitukselta. Valmistelun määräaika päättyy toukokuun lopussa ja lakiesitys lähtee lausunnonle 1.6. Lakiesitys päivitetään saatujen lausuntojen perusteella elokuun aikana. Lakiesitys menee sen jälkeen talouspoliittisen ministerivaliokunnan käsittelyyn ja lokakuussa eduskuntaan. Tavoitteena on, että laki tulisi voimaan 1.1.2011.

Laki koostuu seuraavista luvuista: Yleiset säännökset, Yhteentoimivuus, Tietohallinnon ohjaus ja Erinäiset säännökset. Ehdotetun lain mukaan valtion viranomaisten tietoturvas- ta ja varautumisesta voimassa olevat säännökset koskisivat niitä edelleen.

Valtiovarainministeriö ohjaisi julkisen hallinnon tietohallintoa. Kukin ministeriö ohjaisi toimialansa tietohallintoa niin, että valtiovarainministeriö arvioi hankkeet ja antaa lausunnon asiasta. Tämä ei ole kuitenkaan lupamenettely.

Lakiesityksessä vahvistettaisiin JUHTAn roolia mm. JHS-suositusten antajana.

Ehdotetun lain mukaan joidenkin palvelujen käyttö voisi olla pakollista valtionhallinnossa ja mahdollisesti myös koko julkisessa hallinnossa. Tällaisia palveluja voisivat olla asiakaspalveluun ohjaava palvelut.

Puheenjohtaja totesi, että on hyvä, että lakiesitys on tässä vaiheessa. Johtoryhmälle jaetaan vasta se versio, joka lähtee lausuntokierrokselle.

Puheenjohtaja kiteytti esityksen seuraavasti: Arkkitehtuurille on tulossa asetuksen tasoinen sitovuus, miten päätöksentekoa ohjataan; vastuuta ministeriöille ja VM:lle valta ohjata/päittää joistakin suurimmista hankinnoista; JUHTAn asema vahvistuu ja suositusten sitovuutta lisätään (ainakin niiden suositusten osalta, jotka tehdään asetuksiksi),

Keskustelussa nousi esille seuraavia näkökulmia:

- Lakiesitys on sopivan lyhyt.
- IT:n pitäisi olla virastopäällikön vastuulla ja seurattavana oleva toiminto.
- VM:öön on tulossa lakisäätteisiä tehtäviä, joten ministeriössä pitää olla resursseja ja kyvykkyyttä hoitaa niitä.
- Tervetullut laki, vaikka vapausasteet vähenevät.
- Sanastotyössä on otettava EU:n sanastot huomioon.
- Huolena, että laki jäykistää toimintaa.
- > Asetuksia ja lakeja voidaan muuttaa tarvittaessa.
- Ministeriöllä on vastuu oman tonttinsa hoitamisesta.
- Mitä asioita VM hankkeiden arvioinnissa päättää?
- > VM antaa lausunnon, jossa käydään läpi, mitä asioita hankkeessa pitäisi käydä läpi, jotta se onnistuisi.
- Arviointitoiminnossa on nyt 2 pilottia valmiina.
- Hallinnonalan ohjaus on nykyisin siiloissa; vaatii kaikilta paljon työtä, jotta tavoitteen päästään.

Puheenjohtaja: Tämä oli johtoryhmän ensimmäinen tutustuminen lakiesitykseen. Laki täsmentyy vielä ja lähtee lausuntokierrokselle, joten se voisi olla silloin uudestaan johtoryhmän käsittelyssä. Seuraava käsittely voisi olla perusteellisempi (joten ei paljon muita aiheita silloin); mihin käytännössä johtaa, minkälaiset toimintatavat ovat tavoitteena, miten tulee vaikuttamaan ministeriöiden ja virastojen elämään jne.

4 Valtionhallinnon kokonaisarkkitehtuuri, Jukka Uusitalo

Jukka Uusitalo kertoi valtionhallinnon kokonaisarkkitehtuurista ja sen käytännön hyödyistä virastoille.

Kokonaisarkkitehtuuri kuvaa, kuinka organisaation toimintaprosessit, organisaatioyksiköt, tiedot ja järjestelmät toimivat kokonaisuutena. Kokonaisarkkitehtuurin avulla voidaan ymmärtää paremmin eri projektien suhteita ja muutostenhallintaa, ja se tarjoaa työkalun päätösten tekoon (toimintälähtöistä ajattelua).

Arkkitehtuuria käytetään keskeisenä ohjausvälineenä; arkkitehtuurin hallinta tuo kokonaiskuvan, johon yksittäiset hankkeet istuvat mahdollisimman hyvin. Kokonaisarkkitehtuuri ei ole pelkästään ICT-asia, vaan se tukee toiminnan kehittämistä. Näin saadaan resurssit paremmin käyttöön, eikä tule päällekkäisyyksiä. Hyöty realisoituu vasta pitkällä aikavälillä.

VALTASA-hankkeessa määritellään ja kuvataan valtiotason arkkitehtuuri kattavasti korkealla tasolla. Hankkeessa keskitytään siihen, mikä on valtion toimijoille yhteistä, ja kuvataan arkkitehtuurin tavoitetilä. Koko julkishallinnon näkökulma otetaan huomioon aina, kun se vain on mahdollista. Hankkeen välitulokset luettavissa hankkeen sivuilla: www.vm.fi/yhteentoimivuus

Valtionhallinnon arkkitehtuuriperiaatteet ja –linjaukset ovat luonteeltaan aika pysyviä, ja ne sopivat myös koko julkishallinnolle. Arkkitehtuurin kohdealuejaon lähtökohtana on valtioneuvoston ohjesääntö, toimialueet ryhmitelty loogisiin kokonaisuuksiin.

Toiminnallisessa arkkitehtuurissa konserniarkkitehtuuriin kuuluvat yhteiset toiminnot ja tukiprosessit; asiat, jotka tehdään yhteisesti. Tätä voidaan tukea yhteisellä välineellä, ratkaisuilla, mutta sen ei tarvitse olla kaikille yhteinen toiminto.

Julkishallinnon tietoarkkitehtuuri –tietovarantojen ympärille tarvitaan metatietoarkkitehtuuri ja julkishallinnon metatietopalvelu.

JHS Kokonaisarkkitehtuurin suunnittelu –suositus oli lausunnoilla maaliskuussa ja tarkoitus on saada julkaistua se kesään mennessä. Suositus kuvaa menetelmän, prosessin, arkkitehtuurikehyksen sekä kuvausmallit- ja pohjat. Se on menetelmä, jonka avulla työ tehdään.

Luonnos valtionhallinnon kokonaisarkkitehtuuriksi on suunnitelmissa lähettää lausunnoille kesän aikana. Haasteena on turvata se, että saadaan sellaisia lausuntoja, joissa kaikki ovat ymmärtäneet asian. Koska asia vaikuttaa koko organisaation suunnitteluun ja toimintaan, lausuntopyyntöä ei tulisi lähettää vain tietohallintojohtajille. Lausunto pitäisi antaa ministeriön johtoryhmän toimesta.

Keskustelussa nousi esille seuraavia näkökulmia:

- Kuntien kanssa yhteensovittaminen on iso haaste; käytännön toteutus tehdään kunnissa.
- Ehkä ministeriöiden työjärjestykset olisivat parempi kohdealuejaon lähtökohta.
- Koska tämä on totta?
- > VALTASA-hanke tuottaa tulokset vuoden loppuun mennessä, jolloin hanke päättyy. Se on kuitenkin vasta isomman työn alku.
- Miten lausuntopyyntö saadaan oikeaan paikkaan?
- Joissakin ministeriössä on tehty päätös, että tämä toimintamalli otetaan käyttöön.
- Kuka omistaa valtion yhteisen toimintoarkkitehtuurin?
- Hyvä, että tuodaan esille asioita, jotka on saatava ylimmän johdon pöydälle; on varmistettava, että ylin johto käsittelee tämän.
- Asia on esiteltävä kansliapäällikkökokoukselle ennen lausunnoille lähtemistä.
- Palvelutehtävät eivät näy tässä vielä, miten he hyötyvät tästä? Valtion tietohallinnon tehtävänä on palvella kansalaisia ja yrityksiä.
- Kuka vastaa toiminnan kehittämisestä? Ei ole pelkästään tietohallinnon kehittämistä vaan on hallinnon kehittämistä.

Puheenjohtaja toivoi, että ennen lausuntokierrosta järjestetään laajempi tiedotus- ja keskustelutilaisuus toiminnan johdolle; mitä tämä tarkoittaa käytännössä, ja minkälainen lausunto tästä halutaan.

Puheenjohtaja kiitti esityksestä ja hyvään suuntaan edenneestä työstä. Nyt tämä asia tulee jalkauttaa. Laki ja arkkitehtuurimenetelmä pitäisi esitellä samanaikaisesti kansliapäällikkökokouksessa. Sen jälkeen pitäisi järjestää info hallintojohdolle. Lausuntokierrosta ei pidä järjestää kesälomien aikana vaan vasta elokuussa.

5 Hankesalkku, Arja Terho

Arja Terho esitteli yhteenvetoa valtionhallinnon suurimmista tietohallintohankkeista. Yhteenveto oli koottu ministeriöiden TTS-prosessin yhteydessä valtiovarainministeriöön toimittamista tietojärjestelmälomakkeista. Lomakkeet toimitetaan kaikista yli miljoonan euron hankkeista, yhteenvedossa näkyivät kaikki yli viiden miljoonan euron hankkeet. Näyttäisi siltä, ettei tulevana TTS:n kautena (2011-2014) on alkamassa vain 3 yli 5 miljoonan hanketta, kun niitä on tähän asti alkanut noin 8 hanketta vuosittain. Terho arvioi yhteenvedon kuvaavan pikemminkin sitä, että tietojärjestelmien elinkaarisuunnittelua ei virastoissa tehdä kovin pitkällä tähtäimellä kuin sitä, että hankkeita ei käynnistyisi tulevalla TTS-kaudella.

Kesäkuussa ministeriöihin lähetetään vanhat excel-taulukot pohjaksi uusien tietojen keräämistä varten. Seuraava TTS on tulevan hallitusvaihdoksen vuoksi tekninen. Tiedoissa olisi hyvä nähdä myös sellaiset hankkeet, jotka ovat vasta hankeaihoita

Keskustelussa nousi esille seuraavia näkökulmia:

- Yhteishankkeiden osalta käyttöönottokustannukset näkyvät kunkin viraston omina kustannuksina, eivät yhteenlaskettuna summana.
- Esitetystä listasta puuttuvat yhteishankkeet, jotka koskevat koko valtionhallintoa.
- > TTS-prosessissa käsitellään vain virastojen omia kustannuksia, ei yhteisiä menoja.
- Nykytilassaan tämä näkymä on aika puutteellinen; missä ovat näkymät esim. palveluihin, joita järjestelmillä tehdään?
- Kokonaisajattelu puuttuu, esim. miten hankkeet liittyvät toisiinsa.
- SADe-palvelukokonaisuudet olisi hyvä saada kokonaisuudessaan listalle.
- > Tiedot on kerätty kesällä 2009, tällöin SADe-ohjelman palvelukokonaisuuksia ei vielä oltu hankkeistettu.
- Moni hanke on edellytys sille, että palvelu saadaan kehitettyä asiakkaalle.
- Onko meillä näkyvyyttä/osaavuutta tehdä uusia palveluja kansalaisille olemassa olevilla järjestelmillä?
- Miksi hankkeiden toteutus kestää niin kauan?
- Hankkeissa on ongelmia yhteistoimivuudessa ja ohjauksessa.
- Palveluja pitäisi pystyä kehittämään nopeammin.
- Jokaisessa hankkeessa tulisi olla vaikuttavuusmittaristo (esim. 5 mittaria; kuinka paljon järjestelmä lisää hallinnon tehokkuutta, vähentää hallinnon kuormaa, lisää palvelujen vaikuttavuutta asiakkaille ja yrityksille).

Näkymää koko valtionhallinnon IT- hankkeisiin toivottiin kehitettävän ja käsiteltävän IT-johtoryhmässä. Puheenjohtaja kiitti esityksestä.

6 Varmennetuotanto, Yrjö Benson

Asian käsittely siirtyi seuraavaan johtoryhmän kokoukseen.

Toivomuksena esitettiin, että VM tekisi mahdollisimman pian ratkaisunsa kannastaan, eli ennen seuraavaa johtoryhmän kokousta ja asian käsittelyä.

7 Muut asiat

Seuraava kokous on **pe 21.5.2010 klo 13-15**, VM, Alekski 36 A.

Puheenjohtaja päätti kokouksen.